

روابط آنکارا و اربیل در دوران نیچروان بارزانی

ترکیه در حفظ و تقویت روابط خود با اقلیم کردستان عراق، علاوه بر منافع اقتصادی، به دنبال ارتقای همکاری‌های اطلاعاتی و امنیتی است.

به گزارش آران نیوز به نقل از گروه بین الملل **خبرگزاری تسنیم**، روابط ترکیه و اقلیم کردستان عراق در سالیان اخیر چندین دوره یرفراز و نشیب را پشت سر گذاشته است.

یکی از مهم ترین ویژگی های مشترک ترکیه و اقلیم کردستان این است که از 17 سال پیش در ترکیه حزب عدالت و توسعه به رهبری رجب طیب اردوغان بر سر کار آمده و عمر ساختار سیاسی و اقتصادی اقلیم کردستان عراق نیز تقریباً هم اندازه عمر آکپارتی است و از سال 2003 میلادی پس از تأسیس عراق نوین و درهم کوبیده شدن رژیم بعث صدام، اقلیم کردستان به عنوان یک ساختار سیاسی جدید و بخشی از عراق فدرال، در جوار مرزهای ترکیه شکل گرفت.

عوامل سیاسی و اقتصادی مهم

نکته مهم مرتبط با جغرافیای سیاسی در روابط اقلیم کردستان و ترکیه این است که اقلیم، در عمل و از لحاظ سیاسی و اجرایی، دو منطقه منفک سبز و زرد است.

منطقه سبز یعنی استان های حلبچه و سلیمانیه قلمرو حزب اتحادیه میهنی (طالبانی) و در جوار مرز ایران و منطقه زرد یعنی استان های اربیل و دهوک قلمرو حزب دموکرات کردستان یا پارتی (بارزانی) در جوار مرز ترکیه است و این نکته باعث شده که قلمرو تحت امر بارزانی، ارتباط سیاسی، امنیتی و اقتصادی بیشتری با ترکیه داشته باشد.

البته دلایل تاریخی و فرهنگی دیگری نیز در این ماجرا دخیل است. خاندان بارزانی در سده نوزدهم روابط خوبی با امپراتوری عثمانی داشته و تمایل سران این خاندان به طریقت نقشبندی به عنوان طریقت مورد پسند و مورد اعتقاد نجم الدین اربکان و همچنین طریقت مورد پسند اردوغان، گل و حزب عدالت و توسعه در تقویت روابط، اثرگذار بوده است.

اما بدون شک عامل اقتصاد از همه این عوامل مهم تر و حیاتی تر هستند و نخستین گام اقتصادی بزرگ ترکیه در اقلیم کردستان و در دوران اقتدار آکپارتی، تاسیس فرودگاه بزرگ اربیل توسط مجموعه ای از شرکت های بخش خصوصی ترکیه ای بود.

از تحریم به خاطر رفراندوم تا حضور در مراسم سوگند

روزنامه سوزجو ارگان مهم کمالیست های مخالف اردوغان، امروز در تیترو و عکس صفحه نخست به حضور مولود چاووش اوغلو وزیر امور خارجه ترکیه در مراسم ادای سوگند رئیس جدید اقلیم کردستان عراق نیچروان بارزانی اشاره کرده و چنین تیترو زده است «اگر مخالفین، در این مراسم حضور پیدا می کردند به عنوان خائن معرفی می شدند.»

در ادامه گزارش این روزنامه آمده است که وزیر امور خارجه ترکیه در کنار مسعود و نیچروان بارزانی در هنگام نواخته شدن سرود «ای رقیب» (سرود کردهای عراق) سر پا ایستاده و به آن ادای احترام کرده است. حضور مولود چاووش اوغلو در مراسم ادای سوگند رئیس جدید اقلیم کردستان، می تواند نشانه ای از آغاز مسیر تقویت و بهسازی روابط بین اربیل و آنکارا باشد.

با توجه به این که امسال رجب طیب اردوغان رئیس جمهور ترکیه به عراق سفر می کند، بعید نیست که در تداوم این مسیر، اردوغان علاوه بر بغداد به اربیل نیز سفر کند.

این در حالی است که پس از برگزاری رفراندوم جدایی اقلیم کردستان عراق، ترکیه عملاً اقلیم را تحریم کرده و به پرواز هواپیماهای خط سلیمانیه و اربیل پایان داده بود، اما در سال 2018 یک بار دیگر این خطوط هوایی برقرار شدند و پیش بینی می شود که دو شبکه تلویزیونی روداوو متعلق به نیچروان بارزانی و کردستان 24 متعلق به مسرور بارزانی که از ماهواره ترکسات بیرون انداخته شده بودند، یک بار دیگر به مدار این ماهواره بازگرداند و دفتر یارتی در آنکارا، فعال شود.

همه این ها نشان دهنده این است که آنکارا برای آینده روابط خود با اقلیم کردستان برنامه ریزی گسترده ای دارد.

در حال حاضر، ترکیه در سراسر اقلیم کردستان، نفوذ امنیتی بالایی دارد، اما میزان این نفوذ در دو بخش زرد و سبز همسان نیست. در حالی که سرویس اطلاعاتی میت ترکیه در اربیل، دهوک و زاخو، ایستگاه های متعددی دارد، اما در سلیمانیه و حلبچه چنین نیست و در سال 2018 میلادی دو تن از ماموران امنیتی میت در شهر رانیه یعنی در قلمرو اقتدار خاندان طالبانی در روز روشن توسط افراد پ.ک.ک ربوده شدند و هنوز هم در مکان

نامعلومی زندانی هستند.

کارشناسان چه می گویند؟

بیلگاری دومان، کارشناس سیاسی و مدیر فعالیت های مرتبط با عراق در مرکز مطالعات خاورمیانه (ORSAM) معتقد است: «نیچروان بارزانی با ترکیه آنکارا، روابط محکم و گفت وگوهای مفصل و مداومی دارد و انتخاب او به عنوان رئیس جدید اقلیم، می تواند ضامن تقویت روابط دوسویه باشد.

ترکیه در سیاست رسمی خود، بغداد را جایزینگن اربیل نمی بیند و اربیل را نیز به عنوان آلترناتیو بغداد در نظر نگرفته و هر دو را مکمل هم می داند و به دنبال آن است که هم با اربیل و هم با بغداد، روابط خوب و مطلوبی داشته باشد.

حضور چاووش اوغلو در مراسم سوگند، نماد و نشانه اعتماد آنکارا به نیچروان بارزانی است. از دیگر سو، مسرور بارزانی هم در مقام نخست وزیر، هر اندازه که روابط متوازی با رئیس اقلیم و ترکیه داشته باشد، به همان اندازه امکان پیشرفت دارد.

در هر حال یکی از این دو نفر در آینده رهبر حزب دموکرات خواهند بود و ترکیه به دنبال حفظ ثبات در اقلیم کردستان است. نیچروان بارزانی هم با بغداد و هم با آنکارا روابط خوبی دارد، اما رویکرد مسرور بارزانی هم بسیار مهم خواهد بود. «

در همین حال، جان آجون پژوهشگر روابط خارجی مرکز مطالعات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی (SETA) معتقد است: «انتخاب نیچروان بارزانی به عنوان رئیس جدید اقلیم کردستان عراق، امر مهمی است. همه می دانند او تا چه اندازه به ترکیه نزدیک است و روابط نزدیکی با دولت ترکیه دارد.

آنکارا، در هر سه حوزه مبارزه با داعش، پ.ک.ک و گولن، اربیل را به عنوان یک شریک جدی و متعهد می بیند و در دوران ریاست نیچروان، در حوزه مبارزه با ترور و همکاری های امنیتی بین ترکیه و اقلیم، شاهد تحولات بسیار خوبی خواهیم بود.»

وی همچنین در مورد همکاری های ترکیه و اقلیم در بخش انرژی گفته است: «پس از اعمال تحریم های آمریکا علیه ایران، ترکیه نمی تواند از ایران نفت بخرد و در عین حال ناچار است خلا واردات نفت را پر کند. چنین به نظر می رسد که از این به بعد، نیچروان به عنوان رئیس اقلیم، برای انتقال نفت به ترکیه، قدرت و ابتکار عمل بیشتری خواهد داشت.»

در یک ارزیابی کل می توان گفت، اقلیم کردستان عراق علاوه بر آن که برای ترکیه میدان بزرگی برای تامین نفت و گاز ارزان است، در عین حال سرچشمه ای برای همکاری ها و هماهنگی های اطلاعاتی و امنیتی و یک بازار بزرگ برای کالا و خدمات ترکیه است و آنکارا به دنبال آن است تا در دوران ریاست نیچروان بارزانی، از این ظرفیت ها بیش از پیش استفاده کند. اما این بار بر اساس تجاربی که در سالیان اخیر به دست آورده، تلاش خواهد کرد تا موازنه و تعادل بین اربیل و بغداد را از یاد نبرد.